

ৰেভলুশ্বনি অমা ওইনা নেতা ইৰাবত

- ডা. এল শশীকুমাৰ, য়ুৱেধম -

খৃ: কুম ১৮৯১গী খোংজোম লান্দা মাযখিৰদুনা মণিপুৰগী নীংতস্থা এপ্ৰিল ২৫, ১৮৯১দা লোইখি। মণিপুৰগী লৈঙাক ৰায়েল পুন্মমক পুননবগীদমক মেজৰ মেজৱেলবু মণিপুৰগী পোলিটিকেল এজেণ্ট অমা ওইনা হাপখি। ব্টিশ ৰায়েলগী মখাদা টিকেদ্ৰজিৎ অমসুং থান্সালবু ফাঁসি তৌদুনা ফেদাবুংদা হাংখি। ব্টিশকী সূপ্ৰম লৈঙাক্ৰা মণিপুৰগী নীংতস্থবু মাঙহনখিবা অমসুং মদুনা পুৱকখিবা অৱাৰা চৈথেং, অৱাৰা চৈনাখোল ময়ামদুনা মণিপুৰগী সেক্সন খুদিংমক্কী পেন্দৰা নুংনাংবা, নীংঙমদৰা কয়া ফুমদুনা লাকহনখি।

অসিগুন্ম্বা মীয়ামগী চিৰবা তাজ্জাসিদা পিশুম ওইনাম লৈকায়গী য়ান্না চম্বা ইমুং অমদা খৃ: কুম ১৮৯৬কী সেপ্টেম্বৰ ৩০দা হিজম ইৰাবত পোকখি। অপোকপা-অপোকপী হিজম ইবুংঙেহল অমসুং চোংথাম চনু থম্বালঙান্বী অনীমক নৌনা কায়নস্তৰদা মনে ইবেম্বা শৌগাইজম ওংবী ইবেতোৱা হোংনবীদুনা মঠৈ-মশীন তমহল্লকখি। অসুন্না জোনষ্টোন জ্বলদা ক্লাস সভেন ফাওবা তল্লৰা মতুংদা শৌগাইজম সমৱেস্ত্ৰগী মতুংইন্দুনা খৃ: কুম ১৯১৩দা থাকদা লাইৱিক তস্ত্ৰা চংখি। ক্লাস নাইন ফাওবা থাকদা মঠৈ তস্ত্ৰগী তাদ্ৰক লোইশিনখি। খৃ: কুম ১৯১৫দা ত্ৰিপুৱাদা অমুক চত্ৰুনা চহী খৱা লৈখি। ত্ৰিপুৱাদগী হক্লৰুগা শৌগাইজমদা অমুক হক্লিগ্না চঙখিদ্ৰে। ৰাংখৈদা লৈৰা মতমদুগী মণিপুৰ ষ্টেটকী দৰবাৰ মেম্বৰ অমসু ওইখিবা মাইবম শমদেনগী য়ুমদা লৈখি।

মতমদু মালেমগী অহানৰা লাঞ্জাও অমসুং ইন্দিয়াগী নীংতম ঈহৌগী অকনৰা খোঙজং চঙশিনখিবা মতমনি। অঙাং ওইৱিঙৈদগী মীনা লাকচৰা যাদৰা অচু্ৰদগীদমক লেপ্পা, অতোনবশিংবু য়োকথংচৰা পামজৰা মীশক অমনি। মশাগী অশংবা মতমদা মীয়ামগা তোংন-তিৱদুনা মীয়ামগী অপান্সা লম্বী থিবতনা মাগী শিন্ধা ওইখি। মতমদুগী কীভম য়ান্না কৃপা থিজিন্দুনা অনৌৰা নীংতস্থা পুলি অমা পুৱক্ৰবা লেপুনা হোংনৱকখিবা মীশক অমনি। খৃ: কুম ১৯২০ অম্বাইদা লমদমসিগী শাম-খোংনৰা, খোৱিৰোল, লীলা-দ্ৰামা, লমদমসিগী মীয়ামগী শেখনা লৈৱিৰা হীৱম কয়াদা শেল-খুমগী ক্ৰীভমদা মীংয়েং থল্লকখিবা মীশক অমসুনি। খৃ: কুম ১৯২২দা ‘মমৈত চনু’ হায়ৰা চেফোং অমা পুথোজুনা মণিপুৰী খোৱিৰোলগী লমদা অনৌৰা ঈথিল পুৱকখিবনি। নেতা ইৰাবতনা অহানৰা ওইনা নোচুপলোমগী চাওখংপগী মমিদু ঐথেয়াগী লমদমসিদা পুশ্লিক্লৰা হোংনখি। লীলা-দ্ৰামাগী লমদসু থোইদোক হেদ্দোক্ৰা মীয়ান্না শকখঙৰা মীশক অমা ওইনা ওঁসি ফাওৰা নীংশিংনৱি। তশেংনমক ইৰাবত লম্ খুদিংমক্তা থৱায় য়াওজৰা, লাক্ৰদৰা লমদমসিগী পান্দম য়ান্না শান্না উৰা গুন্ম্বা থোইদোক হেদ্দোকপা মীশক অমনি। মহাজি মীওইপোক্তা অতাঙৰা লাইপোক অমনি।

খৃ: কুম ১৯২৫গী এপ্ৰিল ৩০দা গোবিন্দজিগী মাৰ্ দৰতা শান্মখিবা লাইৱেনময়ুম ইবুংঙেহালনা ইৰা ইতিহাসিক দ্ৰামা ‘নৱসিংহ’ দা মহাক মশামক শক্তম লাংখি। অসুন্না দ্ৰামাগী লমদা খোঙদাৱকখি। মহাক্কী শক্তম অদুমক মৰৈবাক মৱমদমু নুংশিৰা মীশক অমগী শক্তমনি। মতমদুগী থোইদোক হেদ্দোকপা মীয়ামদা পীৱম্বা শক্তম অয়েংবশিংনা ওঁসি ফাওৰা ৰাৱীনৱিৰা মীশক অমসুনি। মমাঙদা ‘অৱেগ্না মৰুপ’ হায়ৰা দ্ৰামাদা দ্ৰস্ৰসিগী শক্তম লাংখি। মহাক্ৰা শক্তম লাংখিৰা লীলাদা মৰৈবাক নুংশিৰা, মমা-মচা অনী কায়নবগী শক্তম লাংখি। খৃ: কুম ১৯৩০গী এপ্ৰিল ১৭তা মীওই তৱুৱ্ৰা শাৰা কস্মিট অমা শেমদুনা মণিপুৰ দ্ৰামাটিক য়ুনিয়ন শেমখি।

ওঁসি ওঁসিমক মণিপুৰগী দ্ৰামাটিক য়ুনিয়নগী ‘লাদ্দোল কাৱল’ ওইবিবসি মহাক্ৰা পুথোৱ্লম্বনি হায়নৱি। মতৌ অসুন্না লেপ্পা লৈতনা ইৰাবত হীৱম খুদিংমক্তা লমদমসিগী ৰেভলুশ্বনি অমনি হায়না ওঁসি ফাওৰা মীয়ান্না মাৰ্ ইকায়খুম্ববগী মফম পীবিৱি।

মতৌ অসুন্না হীৱম কয়াদা খোঙ থাংজিন্দুনা মণিপুৰগী মনুংদা মহাক্কী তৌৰা গুন্ম্বা মতিক-ময়াই, ধৌনা-লিংজেল কয়ানা মাৰ্ব শকখঙদৰা লৈৱক্ৰে। মহাক্কী মীথোই মীহেনৰা কয়ামিংসিদা মতমদুগী নিংখৌকোলদা লৈৰা মীশক কয়ানা মাৰ্ব মৰী-মতা ওইনীংলকখি। ইৰাবততা মহাৱাজ চুড়াচান্দগী ময়ানুং চক্ৰহাসকী মজাইবেম্বা অহল খোমদেনম্নাৰ্ব থাজদুনা লুহোংখি। মতম অদ্ চাউৱাক্ৰা মশাগী চহী ২৭/২৮ লোম শুৰা মতমনি। মতমদুগী অভম-অখৌগী মচা-মশু অমগী তৌফম থোকপা অওং-অউনগা লোয়ননা মমাক ইবুংঙো হায়ৰা মিংখোল ফংদুনা লৈৰাক্ৰা ইৰাবত শকখঙবগী মছ্তা হেয়া মপুং ফাৰা মীশক অমগী শক্তম লৌৱম্বী। মহাক্কী পুলিদা মতেক খৱা ওজা ওইৱম্বী। নিংখৌগী মচা ইহেম্বা খোমদেনম্নাৰ্ব মাগী নুপী ওইনা ফংজবদগী সদৱ পঞ্চায়ট মেম্বৰগী ফম অমা পীশিন্দুনা লজা ওইবগী শিনফমদগী পোথাখি। ইৰাবতনা সদৱ পঞ্চায়ট মেম্বৰ ওইখিবসি খৃ: কুম ১৯২৭তনি। ফম অসি মতিক মগুন য়ান্না নিংখিনা চাউই। মতিক চাবা লৌ পৱি ২৫, থাগী তোলাপকী মথক্তা পী। মতমদুগী খুদ্ৰংগী থবক পুন্মক পঞ্চায়টকী খুংতা লৈ। মথেয়গী মথৌদি মপুং ওইনা হ্ৰান-চিষ্ট্ৰি, অশোক-অপন থোকহনৰা, মীগী মৱল-মথুম, মীগী নুপী ঙাঙনৱৰ্চা অসিনচিংৰা কয়া য়েংশিনবনি। ইৰাবত শেঞ্জা থুমজা

ওইজৰা কয়া থাদোজুনা ফম থাদোকখি।

ইৰাবত তোল্প-তাৱবশিং, শূৱি-নোল্লিবশিংগীদমক মীয়ামগী য়াইফনবগীদমক মপুং ফানা পুখংনৰা হোংনবদা থওই-ৰাওইবীদ্ৰৰা মীচম মীয়ামগী পুলিবু হেয়া ৰাংনা পুখংনৰা অনৌৰা অওনৰা পুলি মৱেল অমা ওইৱক্ৰৰা হোংনৱকখিবা মীশক অমনি। খৃ: কুম ১৯৩৯ ‘নুপী লান’ বু মণিপুৰীগী পুৱাৱীদা ময়েক শেংনা থম্বৰা মতম লৈৰা থিবিজ্তা মীয়ামগী থম্বোয়াদা থেংনদুনা লৈহৌননৰা কয়া হোংনৈ। মতৌ অসুন্না ইৰাবত ফুৰুপসিগী, খুৱাইসিগী অপূনৰা লিপুন শাগংনৰা, লোন, চংনৰী কৰা পুখংনৰা লোয়ননা মীওং-মীনে কয়াৰ্ থেংনৱম্বী। মতমদুগী ধম্বগী মিংদা ওংপা-নৈৰা, অমাং-অশেংগী মতাংদা কয়া হনৰা লৈতনা থেংনৱকখিবা লুচিংৰা অমনি। অমাং-অশেংগী মাংই হায়দুনা ইছোকপা, শিৱৰা মীওই অমবু মাংই-শেংই হায়বগীদমক পোংলোইৰা যাদবগী চাউৱৰা ৰাথোক কয়া থোৱকপদা ইৰাবত মশামক্ৰা পোংলোইৰা, মশামক্ৰা ঈশৈ শক্তুনা শোৱাং শোনখিৰা, মখল মথেলগী ৰাৱী কয়া শূৱি। অমাং-অশেংগী মতাংদা ষ্টেট দৱকাৱদা কেস ফাওৰা থাদ্ৰংতুনা থেংনখি, ময়্য পাকখি। লৌমী মীয়ামগীদমক লৌমী লূপ শেমদুনা পুনশিৱৰা হোংনৱকখিবা লুচিংৰা অমনি। খৃ: কুম ১৯৩৫দা নম্বোলদা লৌমীশিংগী অচৌৰা মীটিং ফমদুনা মণিপুৰী কৃষি সম্বোলনী’ কৌৰা লূপ অমা লিংখংখি। মহাক মশামক্ৰা প্ৰসিন্দেট অমসুং মাইমোম মধুমঙ্গল, ওক্ৰম ইৰোমচা অনীনা মথংশিংনা জেনৱেল সেক্ৰেটৱি অমসুং সেক্ৰেটৱিনি। হায়ৱিৰা লৌমী লূপ অসি নমথবীৱৰা লৌমী মীয়ামগীদমক থেংনখিৰা লময়ানৰা লূপনি। মতমদুদা মখল মখা কয়াগী ৰাকৎ পুখংখি।

(১) লৌমীদগী লৌ শংপা য়াৱোই। (২) উতোং হুক্ষুমৱিনি শংৰাই শাগদবনি। (৩) সেৱ নিফুনা মোন শাগদবনি। (৪) পিওন-আমিনগী চাকথাং ককথংলু। (৫) য়াইৱেক শম্ভি ককথংলু। (৬)

নুংঙানবগী থৌৱম মতম কুইনা পান্ননবগীদমক পেনাগী শৈশক কয়া শক্তুনা হৱাউ কুন্মগা লোয়ননা থৌৱম পাংথোৱ্লৱম্বী। অদুগা মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়ানা শিৱবসু তাংইবংদা লৈহৌৰিৰা ইচা-ইশু নত্ৰগা ইমা-ইপা, শাটৈ-নাটৈ, য়েক-শলাইকী মীওঁ পুন্মক্ৰা শুমাং থেংল্লোং অপাল ফমগী মফমদা পেনানা লাইৰোল কয়গা লোয়ননা মপুগী মীথৈবু শোন্দুনা থৌৱম পাংথোকই অদুগা ওল্লকপা চহীগী ওইৰা ফিৱোই লৈখিদৰা নুমিৎ মতম শুৱকপদসু শাকৈ য়েক-শলাইগা লোয়ননা মমা-মপা, মচা-মশু লৈহৌৱিৰশিংনা মাগী শুমাং থেংল্লোংদা উইহৌনিংথিৰা হুংলগা মাঙপ চাওনা খন্দুনা মৰুপ অৱান্না পাউজেলনা মঙাই অৱান্না পাউতাৱুদুনা ফিৱোই ফিঙম তাইবগী হৌনৰী চাক-ইঙ্গা থোং থাকুনা কানচিংৰা হৈ-লৈ কতুনা লৈখিদৰা অদুগী মফম ফজন থাৱগা লাংলিৰা পোংলম পুন্মক অদ্ কংলগা য়াইফ থৌৱমগা লোয়ননা পেনানা লাইনিংথৌ লাইৱেদ্বী অনীগী মিংলেনগা লোয়ননা শক শোন্দুনা মথৌ মঙম পাংথোকই। অদুগা শিন্ধৰা অদুগী মিং থিনগংপা তাৱবদি ঐথেয় লৈৰাক্কী ওইৰা লাইফম ৩৬৪ অসিদা লোয়না থিনগংলগা অৱোইৰা অৱাং কৌক্ৰগী চাংদোলদা য়ৌনৰা লাইনিংথৌ লাইৱেদ্বীগী মফম য়ৌনা মৈৱাগা লোয়ননা কৎকদবনি। অসুন্না অশিৰা, শিথি নাৰিৰা মীগী থৌৱমশিং অসি পাংথোকই। উমং লাই হৱাওৰা পুৰশিংনা পেনানা কদায় ফাওৰা চমাবগে হায়বগী মৱীদা –অহানবদা লাই লৌখংপদসু পেনা য়াওগনি অমসুং খোংগনি। লাইমাং য়ৌবদসু ফমদেংলগা লাইমাংদা ফম্মাং যৌগল ঙাইহাক লাইৱোনগা লোয়ননা শক্ৰনি। নুমিদাং য়ৌৱৰা মতমদা পেনানা লাই নাওশুমগনি। নোংওল্লগা পেনানা য়াকইগনি। অদুদগী নুংথিদদা পেনা শকপনা লৈগী লৈৱোল থাদুনা লাইদা কংলগা লাৱোই শিংলৈইনা মীয়ামদা লৈ লাংগনি। অদুদগী মাইবনা হৌই লাওগনি, পেনা খোংবনা পেনাগী লমইম লাৱৈ থোংথুনা মাইবীনা লাই চাংথোকনি। লৌৱিৱগা পেনাগা মাইবীগা মৰো থোংলগা লাইবীনা লাই চাইবৌৱা থাৰিৰা অদ্ ও লক কোইগনি। মদুদগী হৌৱৈৰৌ-হৈয়া লাওৱগনি। পেনা খোংবনা হৌৱৈৰৌ-হৈয়া লাওৰা মতমদা খোং খুং লেংৰা য়াদে। অসুন্না হৱাওৱকপনা লৌহৌদৰা (লাইৱৌই) নুমিত্তদি অযুক্কী য়াকৈদদা থৱায় কোনৰা মতমদা তঙ্মায় কোল্লগ্ৰা লাইবৌৱা থাৰিৰা অদুগী মখাদা থল্লমগনি। নুংথিলগী লাই শান্নৰা লৌৱিমদাইদা হৌইৰৌ ও লক হজিনগনি হৈয়া ও লক হজিনগনি অদুগা মপুগী ফিদুপ ও দা হজিন্লগা মউ-মৰু অমতত্ৰ লেপ্পগা মউ-মৰু অদুনা থৱায় কোনগনি হায়না অসুন্না লাইনি তাকপিৱম্বী। অদুগা মথক্তা হায়খিৰা অমনা মাইবনা হৌই লাওৰা মতমদসু পেনাদি তোকপা য়াদে, পেনাসু য়াওনা হৌই লাওমিগদবনি। অসুন্না মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়গী থৌৱম পুন্মজা পেনানা চান্দৰা লৈতে। মঙানিগী লৈ থোববদসু পেনা য়াওফম থোকই। কৈনিং কুন্মদসু পেনা য়াওগদবনি, চাক্কোন কংপদসু পেনা য়াওগদবনি, কুম চনবদসু পেনা য়াওগদবনি। অদুগা মথক্তা হায়খিৰা লাই হৱাওৰা মতমদা লাই লম থোকপদসু পেনা য়াওগদবনি, লাই লৈকাই থৌৱবদসু পেনা য়াওগদবনি, নিংখৌনা মথক্তা তেংদসদু পেনা য়াওগনি অদুগা পাংখৰা ফম্বাল কাৱবসু পেনা য়াওগদবনি, অপুদ্বী-শোয়ৱেন নোয়ৱবসু পেনা য়াওগনি। তাইবং ফাওৱকপা মতমদা নুমিৎ ৬ নি শুবদা মীওঁইবগী শিময়াই-নাদয়াই অমদি তাইবদা মতম কুইনা পান্নবগীদমক তাইবং শেম্বকপা মপুদা যৌনিনবগীদমক লৈজৰা হৈ-লৈ অথুম অহাওনচিংৰা কতুনা কংলৈ মাঙপ চাওনা খন্দুনা মীয়াম খোমদুনা পেনা শকপনা ফমফমবু ফমদুনা মচা-শেবকনা পাংদুনা মপুগী মীথগা লোয়ননা পেনাগী লাইৱোন পৱিং পতাপ কয়দনা শক্তুনা থৌৱম পাংথোন্ধবনি।

দোলাইৱেং পোথাং বেকাৱ ককথংলু। (৭) চন্দোন শেনখায় লৌৱোইদবনি হায়বনচিংৰা ৰাকৎ কয়া তৌদুনা মতমদুগী লৌমী মীয়ামগীদমক অনৌৰা লৌশিং কয়া পীৱয়্য লময়ানৰা লুচিংবনি। ইৰাবতকী ৰাখল কয়াদা ফজস্তৰা চাংমী-ভম্বী খেয়ৰা থমদনা মচিন-মনাও ওইবগী ৰাখল শাগংখি। ইহান হনৰা ওইনা মীয়ামগীদমক পোলিটিক্কী ঈহৌ শাগংলকখিৰা লময়ানৰা লুচিংৰা অমসুনি। নুপীলানগী মতমদা ম্লোগনি লাওৰা য়াদবনা লম্বীদা ঈশৈ ওইনা শক্তুনা থৌদোক অদুবু য়ানীংদৰা উংপা ওমখিৰা অনৌৰা শক্তম ওঁসিগী মীয়ান্না কাউনদ্ৰি। অসিগুন্ম্বা খোঙথাং কয়াসিনা ইৰাবতকী মথক্তা মণিপুৰ ষ্টেট দৱবাৱগী ক্ৰিমিনেল কেস লৈখি। সিলেট জেলদা থমখি। সিলেট জেলদগী থাদোৱক্লবদা কম্মুনিষ্ট ওইৱকখি। জেলদগী থাদোৱক্লবদা মশাগী পোৰুফ ম লমদম মণিপুৱদা চঙহনখিদি। অদুগুন্ম্বা মৱক্তা কম্মুনিষ্ট পাটিগী মীফম কয়া লেপুনা য়াওৰুখি। মদুমক্ৰা অনৌ-অনৌৰা ৰাৱোল কয়া পুৱকখি। খৃ: কুম ১৯৪৮দা কোলকটাদা ফমখিৰা কম্মুনিষ্ট পাটিগী মীফমদা খুংলায় পায়দুনা লালহৌবগী লম্বী পুথোৱকখি। মদুদা ইৰাবতসু শৌগংতুনা মপুং ফাৰা শৱক্ৰ য়াখি। কম্মুনিষ্ট পাটিবু নেসনল পাটি অমা ওইনা শকখঙলকপদা ইৰাবতসু মদুগী মপুং ওইৰা অচঙৰা মেম্বৰ ওইখি। খৃ: কুম ১৯৪৮গী এসেমব্লি মীথলদা মীয়ামগী মীছং ওইনা উৎলৌ এ সীদগী ভোট কাৱকখি। মতমদুগী নহাৱোল অমসুং নুপী কয়াসু কম্মুনিষ্ট পাটিদা য়াওনৱকখি। খৃ: কুম ১৯৪৮গী সেপ্টেম্বৰ ২১দা এম দি য়ু হোলদা ফমখিৰা মণিপুৰ কৃষি সভাগী মীফম য়াওৰা লাকপা লমলাই মায়কৈগী মীয়ান্নু পুলিস ওফিসৱ খৱনা থিংবদগী পুংদোংবম ঘটনা থোক্তুনা নুমিৎ অদুদগী ইৰাবত অদ্ৰগ্ৰাউন্দ ওইখি। মাগী লিখুন তাকপা মীদা লৈঙাক্ৰা লুপা লিশীং ১০গী মনা ফাওৰা লাউথোকস্তবসু মীয়ামগীদমক হিংখিৰা ইৰাবতপু ফাৰা ওমখিদি। ইৰাবত মীয়ামগী থবক হনৰা লৈতনা লেপুনা থেংনৱকখি। খৃ: কুম ১৯৫০দা বম্বাদি চৎতুনা ইৱমদম লমদমসিগীদমক্তা অচৌৰা থবক কয়া হনৰা লৈতনা পায়খংখি। খৃ: কুম ১৯৫১গী সেপ্টেম্বৰ ২৬তা বম্বাদী তাংবো সেদো খুলদা পুলিগী অৱোইৰা য়াধিপ তানখি।

ইৰাবতনা হীৱম খুদিংমক্তা লমদমসিগী লমজিংৰা ৰেভলুশ্বনি অমা ওইনা লমজিং মৈৱা চুখংপীৱয়্য মীশক অমা ওইৱবসু, মপুং ওইনা পোলিটিক্কী লমদা অনৌৰা অওনৰা অচুন্না খুৱাই অমা পুৱক্ৰৰা হোংনখিৰা হেনখোইৰৰা লুচিংৰা মীশক অমনি।

ইৰাবত লম্ খুদিংমক্তা ৰেভলুশ্বনিগী ধৌদাং য়াখিৰা লুচিংৰা মীশক অমনি। ওঁসিগী খুৱাই অসিগী অৱাৰা চৈথেং, মীওং-মীনে অসুম অসুম কনশ্লিক্লিবমঠৈ ঐথেয়ানা ইৰাবতপু নোম-নোমগী কাউৰা য়াদনা লৈৰা তাৱকখি। মহাক্ৰম্বা থৌনা লৈৰা কথোকপা গুন্ম্বা লমজিংবীনৰা মীশক অমা ওঁসিগী চৱাংনৱৰা মীৱোল অসিদা থিৰা তাবনি। ●

উমংলাই অমদি মীওইবগী পোকপদগী তাইবং শিন্ধা পাংদুনা পুন্সিগী অৱোইৰা তানফমদু ফাওবদা পেনা অশৈবনা লৌৱিৰা থৌদাং

- থৌদাম কিসন মৈতৈ -

পেনা, মণিপুৰী খুৱাইগী পুন্সিৱোলগা থাদোৱ্ৰৰা যাদৰা য়েলহৌঙৈদগী লৈৱক্লৰা ফোলক মুজিক ইনষ্ট্ৰুমেন্ট অমনি। কৱম্বা মতমদগী ওঁসিগী মালেমসিদা খুন্দাৱিৰা ঐথেয় মৈতৈ/মীটৈ ফুৰুপ কাঙলুপ অসিনা পেনা শীজিৱৱক্লবগে হায়বসি পুৱাৱীগী মীংয়েংদগী তাকপদা অৰুৰা হীৱম অমা ওইৱি। অদুবু খুৱাই অসিগী খাজনবীদা লৈশেমঙৈদগী লৈৱক্লৰা পেনানি হায়না লৌনে। পেনাগী হৌৱক ৰাৱীদা মণিপুৰী খুৱাইগী খাজনবীদা হিংদুনা লৈৱিৰা মালেম তাইবং ৰুৰেনি। খন্দুনা য়েংবিয়ু মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়গী ওইনা উমংলাই, সনামহী, পাখংৰা অসি পুন্মক্কী থৌৱমদা পেনা নক্তা পুং, বান, মাদ্ৰং, ৰামতাল, কোৰ্তাল, মাদ্দিলা অসিনচিংবনা মৈতৈ ঐথেয়গী লাইগী থবক্তা হায়ৱিৰা পোংলমশিং অসিনা চংনৰা চম্বৰা য়াদে হায়না তাকপিৱম্বী। মৱম অসিনা কোৱৌ মালেমনা লৈৱিবমঠৈ মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়গী পেনা কোঁৰা পোংক অসিদি অমাং-অতা লৈব্ৰা পোংশকনি। অদুগা শক্ৰ-শোৱৰা মিদি অপোক অশি লৈবনা মথং-মতং শিৱৰা য়াই, পেনাদি মৈতৈ/মীটৈ-অতা লৈব্ৰা য়াইনি। মসিনা পেনা শকপা অশ্ৰেৰা পেনাগী পৱিং-পথাং খংনা শকপা, নিংশা (শুৱ) ৫, মিছন (তাল) ৯ শুনা শকপা অমদি পেনাবু লাইনি নীংলিৰা ওজা তেইনা খল্লিৰা মী মহাক অদুতবু পেনা শকপা কৌদৰা য়াদে। পেনাবু যৌওইন্দুনা ওজাবু মাক খঙব্ৰা, থকশি-খাসি নাইব্ৰা মী অদুনা পেনাগী ওজা ওইৰা য়াৱোই। অদুগা ৰামম অমনা উমং লাইগী, সনামহীগী, পাখংবগী থৌৱমদা পুং, বান, মাদ্ৰং, ৰামতান, কোৰ্তাল, মন্দিলানচিংবনা কমদৌনা লাই লৌখংপা য়াগদগে। অসি খংন-খংনা মীগী মপোং ওইবতলু লাইনি হায়বতা খন্দ্ৰে। কুইৱেই মীগী নম্মথাক্কী পোনো লৈথা তাত্ৰগা ঐথেয়গী ওইবদি মউ ওইনা লেপহৌবদি শোয়দ্ৰবনি। ঐথেয়গী পোং ওইবদি উমং লাই, য়ুমগী সনামহী, পাখংৰা, লাইয়ামগী থৌৱমদা মউ ওইৱগা শক-শোনবনা পেনানা শক-শোৱমগদবনি কাওগনু হে মীওইৰা হায়না পেনা পুয়াদা পল্লম্বী। মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়াদি য়েলহৌঙৈদগী পেনানা লান্ন-খৌৱম শোল্লমি, পেনানা ফিৱোইনচিংৰা থৌৱম কয়াদা অদুমক পাংথোক্তুনা লাকই। মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়গী পোকপা-শিবনচিংৰা থৌৱম পুন্মমক্তা পেনাতনা শক্ৰ-শোৱময়হী। মৱম অসি লৈবনা পেনাবু লাইনি হায়ৱিবনি। অদুগা অমুকসু কনা-কনাগুন্ম্বা খংদবদগী পেনা মৰুমলাই হায়জিল্লে, হায়হৈদৰা অমসুং তৌহৈদৰা ৱাইহনি। মসি পুন্মক অসিবু লাই নামুংৰা লাই নামুংবী অনীনা পুথোকখিৰা ঙাঙনি হায়না তাকপিৱম্বী। অদুনা লাই নামুংৰা, লাই নামুংবী হায়ৱিৰা অসিদি হায়হৈদৰা, হায়হৈদৰী মিং পলহৈদৰা, পলহৈদৰী হায়বনি। অদুনা ইবুংঙো ইবেম্বা অহিং নুংথিল ওইৱিৰা মপু অসিনা শেমখিৰা ঙাঙনি। মৱম অসিনা তাইবসি অসিগী খোছোক পুন্মক অসি পেনাদগী লৌৱি হায়ৱিবনি। মৱম অসি লৈবনা পেনাগী মৰুনা ইমামি, চৈদিদা ইপানি পীগা-পাগা অনীনি, অদুনা লাই অনীগী শক্তম ওইবনা পেনাগী মখোলতবু হেক তাৰা মতমদা অযুক-নুংথিল নুমিদাং খক্তা মীওইবগী পুক্লিংবু ইথক হৌহনদুনা পুক্লিং ফাৰা ঙমদৰা মঠৈ কক্লকপা, নুংশিৰা অমদি মৌহৌৰা পোকহল্লিবনি। ৰাফম অসি লৈবনা লাইগী মীগী থৌৱম পুন্মমক্তা পেনাগা শৱীক্লনা মকোক ওইৱিবনি। মৈতৈ/মীটৈ ঐথেয়না পোৱ্ৰবসু মঙানি তৱুক্কিগী থৌৱমদা পেনানা তাইবং মপুগী মীংখৈৰোলগা লোয়ননা লাইৱোন কয়া শক-শোন্দুনা পুক্লিং

পাউচে অসিদা ফেঙজৰিৰা ৰাৱেংশিং অসিগী ৰাখল, মীংয়েং অইৰা মশা মশাগিনি। পাউচে অসিগী ৰাখল্লোন অমসুং মীংয়েংগা থোইদেৱে মৰী লৈনদে।